

Prædiken til 18. søndag efter Trinitatis

Joh. 15,1-11

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes:

Jesus sagde: »Jeg er det sande vintræ, og min fader er vingårdsmænd. Hver gren på mig, som ikke bærer frugt, den fjerner han, og hver gren, som bærer frugt, den renser han, for at den skal bære mere frugt. I er allerede rene på grund af det ord, jeg har talt til jer. Bliv i mig, og jeg bliver i jer. Ligesom en gren ikke kan bære frugt af sig selv, men kun når den bliver på vintræet, sådan kan I det heller ikke, hvis I ikke bliver i mig. Jeg er vintræet, I er grenene. Den, der bliver i mig, og jeg i ham, han bærer megen frugt; for skilt fra mig kan I slet intet gøre. Den, der ikke bliver i mig, kastes væk som en gren og visner; man samler dem sammen og kaster dem i ilden, og de bliver brændt. Hvis I bliver i mig, og mine ord bliver i jer, så bed om, hvad I vil, og I skal få det. Derved herliggøres min fader, at I bærer megen frugt og bliver mine disciple. Som Faderen har elsket mig, har også jeg elsket jer; bliv i min kærlighed. Hvis I holder mine bud, vil I blive i min kærlighed, ligesom jeg har holdt min faders bud og bliver i hans kærlighed. Sådan har jeg talt til jer, for at min glæde kan være i jer og jeres glæde blive fuldkommen.«

Johannesevangeliet 15,1-11

Vi kender dem alle sammen, de træer der er plantet ensomt i midten af gårde, skoler, kirkekomplekser, torve og klostre. Lindetræer, kastanjer, plataner og ege. De træer man i tidligere tider plantede når man rejste bygninger, de træer der peger med krogede grene mod himlen og troner majestætiske frem med store trækroner.

Sådan et træ hedder et vænetræ – og det må med garanti været et truet ord. Vænetræerne havde to formål. Det ene var et rent praktisk formål. Træet ville vokse med tiden og skærme og beskytte bygningerne mod vinden i vinteren, skabe læ og give velsignet skygge på de sommerdage, som vi akkurat har lagt bag os her i efteråret, hvor den sidste frugt høstes og løvfaldet får træerne til at blusse op.

Det andet formål med et vænetræ var, at når man rejste bygningen, så skulle det se godt ud, og på samme tid spejle verdens begyndelse i skabelsen med Kundskabens træ, der stod midt i Edens have. Selv her højt mod nord og godt stykke vest for Paradis, så ville man forsøge at skabe sit eget lille eden. Man ville forbinde sit menneskeværk med Guds hænders skaberværk. Man ville vise at vores historie altid er Guds historie. Vænetræerne var og er ikke tænkt som prydenstande, men som tegn på, at vi deler rødder med Gud.

Denne forbindelse, vores fælles liv med Gud, er selve kernen i dagens evangelium, når Jesus siger: ”Jeg er det sande vintræ,” og senere ”I er grenene”. Det er Jesu måde at fortælle os på, at vi virkelig hænger sammen med Ham, at han altid vil være et vænetræ her i vores liv.

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 730, 123. årgang
Oktober 2022
ISSN 0901-2214

Redaktion

Sognepræst
Adam Garff
Gentofte Kirke
adg@km.dk

Sognepræst
Andreas Riis Damgaard
Præstevang Kirke
Hillerød
ard@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvigskforum.dk
- her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
4193 9000
vartov@vartov.dk

Jesus siger de her stærke ord til disciplene på Skærtorsdagsaften, få timer før tilfangetagelsen under oliventræerne i Gethsemane have. Før ydmygelsen, før korsfæstelsen på et trækors udenfor Jerusalems mure. Ordene er kulminationen på alle de mange ord og gerninger, som han har gjort, det er afslutningen. Der er svanesang og afskedsord over evangeliet denne aften. Her trækker Jesus regnebrættet frem, og foretager en slags overdragelsesvirksomhed. Nu skal vi forstå, hvad der tæller. Og hvad siger han her til dem som en afslutning? Jo, han siger, at han er et vintræ. Denne lave gevækst eller rettere stok med grene, der slæber, skrøbeligt hen ad den stenede jord. En plante, som Noa hastede sig til at plante, i det øjeblik han havde smidt ankeret på sit mægtige skib – for vin det måtte man ikke gå ned på!

Det blev plantet på skrån timer, bakker og bjerge, alle de sæere steder, uegnet til korn, de ringe steder. Jesus sammenligner sig ikke med et mægtigt libanesiske cedertræ, selvom det ville være meget tilbelsk, eller med en eg eller noget der kunne tjene som et værn med sin højde og majestæt. Men med en vinstok med få grene. Der er der ikke meget værnetræ over. Det er netop det smukke i læsningen. Vintræet er sårbart, ydmygt, men har vinen som sit potentiale.

Vintræet finder ikke sin styrke i et monumentalt look, men den finder sin vælde i grene og druer. Træet er afhængigt af grenene og omvendt. Det er ikke en magtrelation mellem vintræet og grenene. Men nærmere et særligt gensidigt forhold i kærlighed. Kærlighed til Gud og kærlighed til næsten under samme trækrone.

Et fællesskab, hvor vi sættes til at skulle elske hinanden, for at Gud bliver i os, og hans kærlighed bliver fuldendt i os, som det hed i epistlen, jeg læste højt lige før. Det betyder, at vi alle har et fælles rodnet med Gud og med hinanden. Vi er indpodet på det samme brogede, rodede vintræ, vi er grene på den samme stamme.

Noget der understreges på fineste vis i kirker landet over med de mange billeder af vin og vinstokke i ornamentik. Det peger på, at selvom vintræet ikke

ligefrem er det oplagte valg som et værnetræ, til en firlænget gård eller et torv et sted, så er vi altså samlet som ét træ i her i kirken. Det lyder jo godt og idyllisk, men det er ikke så let. For vi kan ikke bare leve livet på den harmoniske måde alle dage.

Vi er mennesker, vi er grenene, vi er ikke selve træet – og vi er fulde med fejl og mangler, krogede og organiske og naturlige. Vi rammer alle ved siden af nogle gange, og vi kan ikke være sikre på, at vi bærer frugt her i livet. Men vi skal alligevel turde tro og stole på, at Gud i sin kærlighed netop accepterer vores indbyrdes fejl, så vi ikke knækker af ham. Noget der kan forekomme svært i den her tid, hvor vinteren kommer snigende, hvor problemerne melder sig i verden. Med pandemi, med krig, med bekymringer.

Noget der peger på, at verden omkring os ikke er fyldt til overflod med harmoni i samme trækrone. Men derimod at der altid har været tider, hvor vi føler os som de visne grene, der skal smides i ilden. Men Jesus fortæller os stadigvæk, at vi er hans grene.

For os betyder det konkret, at vi aldrig er alene. Vi er altid forbundet med Kristus og hinanden. Det skal vi tage med os i livet. Selvom der er dage, hvor vi føler os underligt alene, hvor kærligheden former sig forkert for os, dage fyldt til randen med konflikt og strid, dage hvor tvivlen er den stærkeste følelse i os, hvor troen svigter, hvor vi savner en, vi har mistet, dage hvor vi mærker rodløshedens usikkerhed under os, og måske føler vingårdsmændens beskærersaks foruroligende tætpå – her vil Gud stadigvæk være vores værnetræ, hvis vi altså vil være grenene, der bærer frugter: ”Bliv i min kærlighed, så bliver jeg i jer”.

Det er interessant, at den nyere danske litteratur er fyldt med den oprindelige logik bag værnetræer med at skabe sit eget paradys – for her er klosteret en typisk scene. Eksempelvis i Ingrid Nymos nye bog Kloster, der handler om et rumænsk kloster, som hun selv har boet på. Også den prisbelønnede Jonas Eikas kommende bog handler om et begynernonnekloster. Disse unge, prisvindende bestsellerforfatteres valg af klosteret skyldes uden tvivl, at

der er en fascination i tiden for kristendom og for tro i det hele taget. Når man læser bøgerne, fornemmer man denne interesse, men først og fremmest sidder man tilbage med følelsen af, at det er selve livsformen mellem mennesker, der fascinerer.

Denne livsform, hvor man har skabt sit eget lille kosmos i et fællesskab, sin egen verden lukket mellem mure med et efterlignet paradysisk værnetræ i midten. For i denne lille verden, der fylder mennesket meget mindre, end i den almindelig hverdag – her er der ikke biler og to-go kaffe og et ønske om at vise sig frem fint og perfekt frem. Det lille, en, enkle og regelbundne liv. Et sted hvor fællesskabet mellem Gud og mennesker er tydeligt. Et fællesskab vendt bort fra verdens gang med de udfordringer, der er her.

Og det er ikke sådan, vi skal leve ifølge evangeliet i aften. Vi lever nemlig ikke i paradiset have, og træerne der er ikke længere vores værnetræer, for vi er ikke syndfri og perfekte. Det er for nemt at flygte tilbage bag klosterets mure, eller forsøge en flugt tilbage til paradys, for at fylde mindre. Vi må i stedet i fællesskab få spredt det glædelige budskab om, at vi er sendt ud i livet med et løfte om, at Jesus er det sande vintræ, og at han er plantet i dit og mit liv. Et træ, som vi hører hjemme på. Det skal minde os om, at Guds kærlighed gennemstrømmer det skrøbelige liv, som vi har til fælles. Jeg er det sande værnetræ. I er grenene. Amen.

Andreas Riis Damgaard

Sognepræst ved Præstevang Kirke

Salmer (Den Danske Salmebog):

749: I østen stiger solen op

392: Himlene, Herre, fortælle din ære

292: Kærligheds og sandheds Ånd

368: Vintræ og grene og frugt hører sammen

731: Nu står der skum fra bølgetop